

Dansk kulturhistorisk Museumsforening

Mødet fandt sted i H. C. Andersens Hus kl. 14, og følgende museer var repræsenteret:

Bangsbomuseet, Djurslands Museum, Esbjerg Museum, Falsters Minder, Fiskeri- og Søfartsmuseet Esbjerg, Forhistorisk Museum Moesgaard, Frederiksborgmuseet Hillerød, Frilandsmuseet, Gilleleje Museum, Grindsted Museum, Haderslev Museum, Helsingør Bymuseum, Herning Museum, Vendsyssel historiske Museum Hjørring, Holbæk Museum, Holstebro Museum, Horsens historiske Museum, Hørsholm Egns Museum, Museet på Jægerspris Slot, Kalundborg Museum, Kerteminde Museum, Museet på Koldinghus, Landbrugsmuseet, Limfjordsmuseet Løgstør, Musikhistorisk Museum, Nationalmuseets 1., 2., 3. og konserveringsafdeling, Næstved Museum, Nørresundby byhistoriske Samling, Den fynske Landsby Odense, H. C. Andersens Hus Odense, Fyns Stiftsmuseum Odense, Møntergaarden Odense, Odense Bys Museer, Odder Museum, Odsherreds Folkemuseum Nykøbing Sj., Orlogsmuseet, Kulturhistorisk museum Randers, Antikvarisk Samling Ribe, Rosenborgsamlingen, Roskilde Museum, Langelands Museum Rudkøbing, Skive Museum, Sundby-Hvorup Sognehistoriske samling, Svendborg Museum, Søllerød Museum, Museet på Sønderborg Slot, Thisted Museum, Tøjhusmuseet, Varde Museum, Viborg Stiftsmuseum, Sydsjællands Museum Vordingborg, Værløse Museum, Wormianum, Ølgod Museum, Den gamle By Aarhus, Aalborg historiske Museum.

Desuden deltog repræsentanter for Statens Lokalmuseumstilsyn og Ministeriet for kulturelle anliggender.

1. Valg af dirigent: Efter formanden, Palle Friis' velkomst og på dennes forslag valgtes museumsinspektør Aino Kann Rasmussen, Esbjerg, til mødets dirigent.

2. Nye medlemmer: Følgende museer havde anmodet om optagelse i foreningen:

Brandværnshistorisk Museum Præstø, Gudhjem Museum, Nexø Museum, Nørresundby byhistoriske samling og Teknisk Museum Helsingør.

Disse godkendtes af forsamlingen uden afstemning.

3. Styrelsens beretning: Formanden aflagde for styrelsen følgende beretning:

Dansk kulturhistorisk museumsforening har i år mistet to af sine venner: museumsleder Axel Munch fra Gudhjem By og Mindeforening og museumsleder F. Nabe-Nielsen fra Falsters Minder.

Æret være deres minde.

1975 kommer for danske museer til at stå som afslutningsåret for en lang og enerverende forhandlingsperiode. I fem år har museerne levet med fastfrosne statstilskud, holdt hen med løfter og forventninger om en ny museumslov.

Uanset hvad resultatet bliver er der god grund til her at rette en tak til de museumsfolk, embedsmænd og andre, som har været involveret i de mange forhandlinger og medvirket ved formulering af den nye betænkning.

En tak med ekstra varme skal i dag gå til Mogens Ørnsnes – dels for din store og aktive indsats i museumskommissionen, der som for mange af de øvrige deltagere, må have været en alvorlig belastning oven i en i forvejen presset arbejdssituation – dels og allermest for de to år du har fungeret som formand for DKM.

Det var mildest talt en vanskelig opgave at skulle træde op i Peter Seebergs helt specielle fodspor uden at snuble. Du valgte da også i stedet for at gå mod de samme mål ad andre veje, med foreningens nye vedtægter som fartplan.

Foreningens drift er i din formandsperiode, gennem din fortolkning af nye vedtægter, blevet til et reelt styrelsesanliggende, uden at nogen af den grund skal tro, at dette har betydet en reduktion af din indsats. Dine evner til at lede en forhandling er beundringsværdige. De består af lige dele engagement og embedsmandsklarsyn, der opblandet med godt humør, har gjort det til en spændende oplevelse at være med i foreningens styrelse. Det var altid sagen det drejede sig om – den fælles sag. Skulle der virkelig have siddet enkelte skumlere, der var sure over at formandsposten skulle tilgå en Nationalmuseumsmand, hvilket du selv var meget bekymret for dengang du tiltrådte, så har du ihvert fald gennem din formandsperiode fejlet de sidste rester af den slags gamle fordomme af bordet.

Tak Mogens.

For den nye styrelse har det været selvfølgelig at søge foreningens virksomhed fortsat i den samme ånd i bestræbelserne for at løse de opgaver, som foreningen i tidens løb har taget på sig, med en stadig skelen til muligheden for forbedringer.

Foreningens faglige arbejds møde blev afholdt på Lakolk den 21.–23. november. Mødet indledtes den første aften med gensidige redegørelser for faglige resultater og problemer i 3 orienteringsgrupper omfattende forhistorisk arkæologi, middelalderarkæologi og etnologi. Den faglige orientering blev fortsat følgende formiddag, og eftermiddagen var helliget et fællesmøde med orientering om Nationalmuseets 8. afdeling, og om Danefællovgivningen. Om aftenen opdelte forsamlingen sig i emnegrupper om formidling og om en række andre tværfaglige emner.

Tiden viste sig, som sædvanlig, at være alt for kort og på det afsluttende plenum næste dags formiddag blev der fremsat konkret forslag til et program for et fremtidigt arbejds møde af 3 dages varighed, begyndende med et fælles formøde om formidling og fortsættende med møder i tværfaglige emnegrupper og faglige orienteringsgrupper de følgende dage.

Styrelsen har forslaget under overvejelse, men man drøfter i samme forbindelse om det vil være mere betimeligt at starte en ny række arbejds møder, der koncentrerer omkring formidlingsproblematikken.

Et andet ønske fra deltagerne om at flytte arbejds møderne fra Lakolk til en mere centralt beliggende lokalitet med bedre mødelokaler og flere værelser vil nok give et lille klem om hjertet på mange museumsfolk. Lakolk har sin helt specielle charme, som det bliver vanskeligt for andre steder at konkurrere med. Styrelsen er gået i gang med at lede. Gode forslag udbedes.

Som optakt til selve mødet på Lakolk afholdt den såkaldte økogrube et møde, hvor man drøftede planer og muligheder for et fælles musealt udstillingsprojekt i 1976 over temaet: Menneskets afhængighed af naturens ressourcer og følgerne af denne afhængighed.

Ideen til dette projekt fik sin første formulering på Lakolk mødet i 1973 og det er siden blevet videre bearbejdet på et arbejds møde som museumsforeningen afholdt på Hald Hovedgård den 25.-27. september. For den videre planlægning har mødedeltagerne nedsat et arbejdsudvalg af Bent Jørgensen fra Zoologisk Museum og Inger Sorgenfrei og Ole Strandgaard fra Nationalmuseet. Et nyt møde til koordinering af alle de praktiske detaljer er under forberedelse og ventes afholdt inden vinter.

Efter et års pause og en række økonomiske overvejelser har foreningen igen optaget sin kursusvirksomhed. På forslag fra sidste repræsentantskabs møde har vi flyttet kursus fra den lidt for dyre Brandbjerg Højskole til Try Højskole i Østsvendssyssel. Styrelsen beklager at Dansk kulturhistorisk museumsforening her ved blev nødsaget til at afbryde en planlagt kursusvirksomhed i Østjylland, men flytningen til Try Højskole viste sig på flere måder at være heldig. Deltagerprisen kunne reduceres og elevværelserne var ihvert fald ikke så tillokkende komfortable at nogle følte sig fristet til ensom meditation på bekostning af fællesskab og undervisning.

Tilrettelæggelsen af kurset var lagt i hænderne på Torben Witt, foreningens gamle sekretær, som med sit rutinerede sekretariat og en dygtig lærerstab sørgede for, at der blev »læst på« i et godt tilrettelagt kursusprogram.

Det er styrelsens opfattelse at museuskurset med udbytte kan afholdes i Østsvendssyssel endnu engang eller måske to. Derefter bør kurset flyttes til en anden landsdel, Djursland, Fyn eller Sjælland. En sådan nomadevirksomhed med to eller tre års intervaller vil give en maksimal udnyttelse af de muligheder en landsdel kan byde på og samtidig sikre at hverken skole, lærer eller elever falder hen i rutinens kedsomhed. Som sædvanligt var kurset overtegnet og der var et langt større antal »nye ansigter« end nogensinde tidligere. Dansk Muse-

umsverden vokser til trods for ugunstige vilkår og det *må* være en selvfølge og ikke en økonomisk balanceakt at kunne afholde disse kurser, der står som den eneste mulighed for danske museumsfolk – professionelle og amatører – til at skaffe sig en supplerende uddannelse.

Ministeriet for kulturelle anliggender har i år støttet museumskurset med kr. 66.000. Dem siger vi tak for og udtrykker samtidig håbet om en fortsat og udbygget støtte i fremtiden.

Problemerne omkring uddannelse og efteruddannelse af museernes personale har i museumskommissionen været indgående drøftet i et særligt udvalg hvor man har skitseret et forslag til en fremtidig kursusvirksomhed, som der gøres rede for i museumsbetænkningens kapitel 8.

Villy Toft Jensen – ham med den for nogle år siden omdiskuterede »lille turkisgrønne« redegørelse for dansk museumsstruktur, er med støtte fra Forskningsrådet igang med en omfattende undersøgelse om museologi på europæisk plan. Styrelsen har med tak taget imod et tilbud fra ham om en foreløbig orientering og mulig debat på næste faglige arbejds møde.

Detaljerede referater fra foreningens forskellige aktiviteter er, som tidligere publicerer i »Stof«, der i årets løb er udkommet med 3 numre.

Redaktionsvirksomheden ligger stadig i hænderne på Finn Grandt-Nielsen, der støttes praktisk og moralsk af et redaktionsudvalg på 3 medlemmer.

Årbogen »Arv og Eje« har i 1974 koncentreret sig om emnet »Sparetider« og indeholder omkring en halv snes artikler om sparsommelighed og hittepåsomhed i den daglige tilværelse. Den tekniske tilrettelæggelse er varetaget af Niels Bendsen og redaktionen af foreningens gamle redaktør Holger Rasmussen med bistand af et redaktionsudvalg på 4 medlemmer. Når jeg tillader mig at sige »gamle« er det slet ikke fordi Holger Rasmussen i foråret fejrede sin 60 års fødselsdag, men kun fordi han trofast og dygtigt har redigeret årbogen i ikke mindre end 25 år. Det var helt i temanummerets ånd, at styrelse og redaktionsudvalg tilegnede den gamle redaktør hans *eget* produkt i anledning af 60-årsdagen ved at udvide det med en billedkavalkade og en bibliografi af Lis Castberg over hans omfattende litterære produktion.

Ingen kan med rimelighed bebrejde »Ras« at han nu vil trække sig tilbage fra redaktørposten, men heldigvis har han lovet at gøre det langsomt, så en eller flere nye redaktører kan blive forsvarligt lært op i kunsten.

Under »Eventuelt« vil næstformanden, Ulla Thyrring gøre rede for planerne til de kommende årbøger, der vil udkomme som temanumre indtil der igen er artikler nok til et traditionelt opsamlingsnummer. Hvis nogen ligger inde med en god, upubliceret artikel, så sig endelig til. Måske kan den danne inspiration for endnu en temaårbog, som kan lokke endnu mere upubliceret stof frem fra museernes skuffer og reoler.

Under et Lakolkmøde i 1971 tog en lille gruppe museumsformidlere initiativ til at udarbejde et konkret forslag til et museumsregister, en lille håndbog i hvilken man gennem et navne register, et topografisk register og et emneregister

ster kan finde frem til alle relevante oplysninger om hvad museerne har at byde på.

Forslaget blev forelagt foreningens styrelse og Statens Lokalmuseumstilsyn, som fandt ideen indlysende god. Ministeriet for kulturelle anliggender ydede tilskud til fremstillingen, som i al sin enkelthed skulle foregå på den måde, at hvert enkelt museum udfyldte et standardskema som direkte kunne bruges som manuskriptforlæg. Sidste oktober udkom så museumsregistret. Det viste sig at være en lille nyttig håndbog, som levede op til forventningerne, bortset fra et enkelt område, der til gengæld også flere steder i museums kredse virkelig har vakt irritation. Det er afsnittet om museernes specialer, hvor museernes *egen* vurdering af *egne* kæpheste har givet sig udtryk i informationer, som kan forekomme helt absurde når de i registret bliver sammenstillet med andre museers.

At ideen imidlertid er god nok fortæller den omstændighed, at ikke mindre end tre forskellige bogforlag har udtrykt interesse for opgaven. Styrelsen har derfor, med nogen lettelse, givet afkald på revision og genoptryk af museumsregistret og valgt i stedet at yde råd og bistand til forlaget Suenson, som nu har et nyt museumsregister i trykken.

I stedet vil vi koncentrere kræfterne om en anden serviceordning, nemlig oprettelsen af Dansk Museumstjeneste.

Ideen til dette koordinerende organ blev fostret på arbejds mødet i Grenå i 1972, fik en mere detaljeret formulering under formidlingsmødet på Hinds-gavl i 1973, og er blevet endelig behandlet af museumskommissionen, som nu har medtaget oprettelsen af Dansk Museumstjeneste som et konkret forslag i den nye betænkning.

Foreløbig har vi i DKM fundet det rigtigt at begynde museumstjenesten straks, men i det små, og vi har formået Viborg Stiftsmuseum til at starte med udsendelse af en række spørgeark til alle danske museer om deres lokale forhold, publikationer, udstillinger og souvenirs.

Vi er i styrelsen overbeviste om, at Dansk Museumstjeneste vil kunne blive til lettelse og til stor inspiration for museerne. Men tilbud og efterspørgsel vil naturligvis komme til at afhænge af museerne selv.

Museumstjenesten skal vel til sin tid fungere som en selvejende institution under opsyn af Danske Museers Fællesråd, når forholdene omkring denne organisation er fuldstændigt afklarede. Endvidere er det tanken at lave en søsterinstitution i større målestok på skandinavisk plan, gennem tilskud fra Nordisk Råd.

Dansk kulturhistorisk museumsforening har i årets løb virket på en hel række andre fronter gennem sine forskellige arbejdsudvalg:

Ørslev Klosterudvalget melder om pænt besøg og udvalget håber meget at en bevilling på kr. 325.000 til istandsættelse af tag og kælder går igennem på Miljøministeriets bevilling til fremme af beskæftigelsen.

Film og fotoudvalget har foranlediget at A/S Kodak vil fremstille en dansk-sproget publikation om foto- og filmopbevaring.

Udvalget vedrørende kulturhistoriske museers indsamlingsplanlægning har udsendt en forespørgsel om prioritering af indsamling og dokumentation på danske museer. 46 museer har indtil nu reageret herpå og materialet vil blive publiceret i Stof når de sidste svar er halet i land.

Udvalget vedrørende regler for kontingentberegning har udarbejdet et forslag som vil blive forelagt i forbindelse med budgetforelæggelsen.

På initiativ fra DKM nedsatte Statens Lokalmuseumstilsyn for nogle år siden et udvalg, der fik til opgave at udarbejde vejledende regler for museernes registreringsvirksomhed. Til trods for stadig tilbagevendende varsler om snarlig nedkomst har udvalget endnu ikke barslet. Styrelsen vover derfor ikke i år at fremkomme med løfter på udvalgets vegne, men ingen bør være i tvivl om, at vi alle utålmodigt ser frem til en lykkelig begivenhed.

I forbindelse med det internationale bygningsfredningsår har DKM nedsat et udvalg, som fik til opgave at søge opbygget en vandreudstilling, der fortæller om museernes virksomhed inden for bygningsbevaring. Udvalget har udsendt en række spørgeskemaer til museerne og fået mange svar tilbage, der fortæller at danske museer i høj grad er aktive også på dette område.

Museernes materiale synes imidlertid langt mere velegnet til formidling gennem en publikation end gennem en udstilling og arbejdsudvalget undersøger for øjeblikket, om der er muligheder herfor eller om der findes andre måder, hvorpå museerne bedre kan give deres besyv med i anledning af bygningsfredningsåret.

Som sidste skud på udvalgsstammen skal nævnes, at DKM i sommer har udpeget medlemmer til et kontaktudvalg, der skal formidle forbindelsen mellem de kulturhistoriske museer og Kunstakademiets konservatorskole.

Først i februar udkom så den gule betænkning nr. 727 vedrørende revision af museumslovene.

Hvordan er den så blevet – betænkningen? Svarer resultatet til den entusiasme hvormed den blev igangsat? Styrelsen fandt det rigtigt ikke at udtale sig officielt herom før alle i DKM har haft lejlighed til at gennemgå og vurdere forslaget i alle dets aspekter.

Straks efter betænkningens udgivelse udsendte styrelsen en opfordring herom til alle museumsstyrelser og 11.–12. april afholdt DKM et orienteringsmøde om betænkningen på Danhotel i Kastrup.

Mødet blev indledt fredag aften med et historisk tilbageblik af Peter Seeberg og redegørelser for struktur og økonomiske konsekvenser af Else-Marie Boyhus, Mogens Ørsnes og Olfert Voss, der alle har fulgt kommissionsarbejdet på nærmeste hold. Lørdag formiddag blev benyttet til en generaldebat og eftermiddagen til gruppedrøftelser af forskellige delemler, som man fandt særlig problematiske.

Jeg skal ikke gøre nærmere rede for Kastrupmødet, som er refereret i sidste nummer af Stof, men i stedet prøve på grundlag af mødet og af de skrivelser, som styrelsen har modtaget fra sine medlemmer, her at drage en konklusion.

Forslaget til revision af museumslovene gør rede for en ny museumsstruktur, der åbner muligheder for et inspirerende samarbejde mellem museerne og mellem forskellige museums-kategorier på nationalt og regionalt plan. Som det fremgår af Stof nr. 13 kan man være uenige med forslaget i en lang række detaljer, som slet ikke behøver at være uvæsentlige fordi det er detaljer. Problemerne omkring oprettelse af de nye amtsmuseumsnavn er nok et af de punkter, hvor der hersker den største uenighed. Den struktur, som kommissionen har formuleret i sit lovforslag, svarer i store træk til de intentioner, som DKM nåede frem til på sit planlægningsmøde i Grenå.

Vi må vedkende os resultatet?

Men hvorfor har vi så ikke modtaget betænkningen med bare en lille gnist af den begejstring, som flammede i os dengang?

Den væsentligste forklaring er ikke svær at finde. Den næstvæsentligste heller ikke. De bidrager begge til den foruroligende omstændighed, at museums-kommissionens betænkning må udsendes med mindretalsudtalelser fra repræsentanterne for Kommunernes Landsforening, Amsrådsforeningen, Foreningen af danske kunstmuseer i provinsen og Miljøministeriets repræsentant i udvalget.

Den væsentligste forklaring er den deprimerende kendsgerning, at den skitserede museumsstruktur, der skulle åbne for helt nye perspektiver i det museale samarbejde, ikke er fulgt op af bevillinger, der på nogen realistisk måde svarer til det foreslåede – store og komplicerede – forvaltningsapparat. Tværtimod har man »fulgt op« ved at skære i gamle bevillingsprincipper, så de gode ord og løfter, som vi har troet på allesammen, bliver til tom snak.

Den næstvæsentligste forklaring er det totale sammenbrud, som i realiteten har fundet sted i underudvalget, der har drøftet varetagelsen af de antikvariske opgaver.

Med Miljøministeriets oprettelse blev Rigsantikvarens Fortidsmindeforvaltning og naturfredningsloven fjernet fra Kulturministeriets ressort og dermed revet bort fra sin naturlige samhörighed med Nationalmuseet og den øvrige danske museumsverden.

For at kunne fungere under et nyt ministerium har Fortidsmindeforvaltningen fundet det nødvendigt at opbygge sin egen administration med dertil hørende arkiver. Da man ikke fra Miljøministeriet kan tvinge museerne, som hører under Kulturministeriet, til at foretage arkæologiske undersøgelser har Fortidsmindeforvaltningen også fundet det nødvendigt at have sin egen flok af udgravere til at klare de nødgravninger, som museerne ikke kan eller vil påtage sig. (Man kan ikke bebrejde dem, hvis de som gode fagarkæologer ikke kan nære sig for også at gå igang med spændende arkæologiske sensationer.)

Miljøministeriet kan ikke pålægge museerne at grave. Men det kan egentlig heller ikke pålægge museerne at foretage konserveringsarbejde eller genstandsmagasiner, således som tilfældet er i dag.

Det er derfor let at spå, hvad Miljøministeriet kan ønske sig for at slippe for alt det vrøvl med museerne. Sidste træk bliver nødvendigvis oprettelse og

drift af en række planlagte landskabsmuseer under Miljøministeriets direktorat for antikvariske opgaver. – Dubleringen af dansk museumsvesen er hermed gennemført til fuldkommenhed med en meningsløs dobbeltadministration.

Der eksisterer i dag et godt samarbejdsforhold mellem Fortidsmindeforvaltningen og de fleste museer, som beskæftiger sig med arkæologi, og Fortidsmindeforvaltningen udtrykker i betænkningen varme ønsker om snævert samarbejde med museerne. Samtidig frabeder man sig imidlertid på det bestemteste og ved at forlade forhandlingerne i kommissionen, at museerne skal have lov at blande sig med andet og mere end den rådgivning, som passer Fortidsmindeforvaltningen.

Den her skitserede udvikling vil vel nok, med landets økonomi taget i betragtning, komme til at strække sig over et længere tidsrum. Men kimen er lagt og sammenbrudet i udvalgsforhandlingerne fortæller med al tydelighed, at vi er på vej mod en splittelse af dansk museumsverden. En splittelse, som er langt større og alvorligere end den Sophus Müller og Nationalmuseet omkring århundredskiftet søgte at gennemføre. Styrelsen for Dansk kulturhistorisk museumsforening har sidste efterår i en skrivelse til Miljøministeriet peget på problemerne og givet tilbud om en nærmere redegørelse og om forhandling i forbindelse med den omstrukturering af Miljøministeriet, som vi ved foregår i øjeblikket. Tilbuddet har endnu ikke haft Miljøministeriets interesse.

Vender vi tilbage til det første spørgsmål om økonomi, så kunne man fristes til at foreslå alle problemerne løst ved at lade hele museumsvesenet flytte over til Miljøministeriet, hvor posteringen nok vil forekomme så mikroskopisk, at vi ville kunne leve fedt og godt under kontoen for diverse udgifter. Vi tvinges i hvert fald nu til at erkende, at der ikke bliver noget at rutte med efter de tilskudsregler som betænkningen foreslår. Det statstilskud, som lovforslaget stiller i udsigt er taget under ét ingen forbedring og knap nok en pristalsregulering af det tilskud som museerne fik før situationen blev fastlåst.

Til trods for disse triste kendsgerninger og under forudsætning af behørigt hensyn til de i Stof nr. 13 fremsatte kommentarer, må styrelsen konstatere, at Dansk kulturhistorisk museumsforenings medlemmer er indstillet på at leve med den nye lov.

Dette er bemærkelsesværdigt og tegn på både ukuelig optimisme og økonomisk desperation.

I 1969–70 var statens andel af museernes samlede budget på 42 %. I 1974–75 var statens andel dalet til 23 % og i indeværende finansår bliver den på omkring 20 %, hvilket er lavere end nogensinde efter at loven i 1958 trådte i kraft.

Af økonomiske grunde kan danske kulturhistoriske museer ikke undvære en gennemgribende lovrevision – og den må komme nu.

I tilslutning til beretningen oplæste formanden følgende brev fra kontorchef Viggø Nielsen, Miljøministeriet:

Miljøministeriet.

København, den 27. august 1975.

Dansk kulturhistorisk Museumsforening
Postbox 26
4000 Roskilde.

Dansk kulturhistorisk Museumsforening har med skrivelse af 18. april 1975 sendt mig et materiale, herunder en formandsberetning, der fremlægges på foreningens årsmøde den 29. august 1975.

Formandsberetningen indeholder flere fejlagtige udsagn, der har relation til miljøministeriet, og det ville være mig en glæde, om disse kunne blive berigtigede.

Det drejer sig om følgende:

side 9 linie 5-6 f.o.: »... ved at forlade forhandlingerne i kommissionen ...«

Det er urigtigt, at miljøministeriets repræsentation skulle have forladt forhandlingerne i udvalget vedrørende revision af museumslovene. Om denne repræsentation henvises til beretningens side 10-13. Det tilføjes, at de pågældende deltagere i arbejdet først efter 5. oktober 1973, da miljøministeriet blev oprettet, kunne anses som repræsentanter for dette. Tidligere henhørte de under ministeriet for kulturelle anliggender.

For mit eget vedkommende har jeg deltaget i udvalgsarbejdet endog til de sidste redaktionelle møder, jfr. eksempelvis mit brev af 15. november 1974 til udvalgets formand.

side 8 linie 4-2 f.n.: »... oprettelse og drift af en række planlagte land-skabsmuseer under miljøministeriets direktorat for antikvariske opgaver.«

Det er urigtigt, at der under miljøministeriet er planlagt en række land-skabsmuseer.

Der er enkelte steder i landet i samarbejde med bl.a. Naturhistorisk Museum i Århus og Forhistorisk Museum på Moesgård opsat tavler og lign. i skurvogne, kioskbygninger m.v. i udprægede besøgsområder.

Ministeriet søger iøvrigt om erhvervede arealer og bygninger i videst muligt omfang et samarbejde med de respektive museer. Blot for et enkelt amt som Nordjyllands amt kan henvises til aftalerne med Vendsyssels historiske Museum om anvendelsen af Bjørnager til museumsmagasiner m.v., om anvendelsen af Rubjerg Knude Fyr til sandflugtsmuseum og forsøgene på at skabe muligheder for en museumsmæssig anvendelse af Hjermitselevgård.

Om miljøministeriets forestående opbygning kan i øvrigt henvises til miljøministeriets publikation af maj 1975: Miljøministeriets struktur.

side 8 linie 15-13 f.n.: »... har fortidsmindeforvaltningen også fundet det nødvendigt at have sin egen flok af udgravere ...«

Miljøministeriet er ikke bekendt med nogen flok af udgravere tilknyttet ministeriet.

Til løsningen af administrationen omkring varetagelsen af restaureringsopgaver, registreringer, kortlægning af fortidsminder, medvirken i den almindelige fysiske planlægning og en vis informationsvirksomhed samt rådgivning af fredningsnævnene i medfør af naturfredningslovens § 53 og ved organiseringen af undersøgelser m.v. i medfør af § 49 foruden ved tilsyn m.v. for de 25-30.000 registrerede jordfaste fortidsminder, har der gennem en årrække været ansat en chef og 4 akademiske sagsbehandlere. Denne gruppe er foreløbig ved en midlertidig bevilling udvidet med en akademisk sagsbehandler.

Det er hidtil lykkedes at få den langt overvejende del, anslået 95 %, af de i forbindelse med administrationen af naturfredningslovens §§ 48 og 49 foretagne arkæologiske undersøgelser udført igennem landets kulturhistoriske museer.

side 9 linie 14 f.n.: »... under kontoen for diverse udgifter.«

Om miljøministeriets bevillingsmæssige forhold henvises til § 27 under finansloven for finansåret 1975/76 og specielt for fredningsområdets vedkommende til a. Fredning.

Det tilføjes, at det beløb på over 2 mill. kr., der i finansåret 1974/75 og i indværende finansår er ydet gennem miljøministeriet til istandsættelsesarbejder ved en række kulturhistoriske museer, er afholdt under finanslovskonto § 27.4.02. 62.01. Tilskud til istandsættelse af fredede bygninger.

Med venlig hilsen
Viggo Nielsen
kontorchef.

Formanden kunne oplyse, at Miljøministeriets skrivelse ikke havde givet styrelsen anledning til at ændre sin almindelige bedømmelse af museernes situation, men man fandt det glædeligt at beretningen tilsyneladende allerede havde givet anledning til en genoptagelse af en forhandlingskontakt med miljøministeriet, som tidligere ønsket af DKM.

Efter en livlig debat om styrelsens holdning til den antikvariske lovgivning og om museernes regionale samarbejde, godkendtes beretningen med 40 stemmer for, 3 imod og 6, som undlod at stemme.

4. *Aflæggelse af regnskab:* Foreningens kasserer, Vald. Smed, Odder, fremlagde det reviderede regnskab, og der meddeltes styrelsen decharge.

5. *Forslag til budget:* Kassereren forelagde forslag til budget for 1975/76 samt et af et udvalg udarbejdet forslag til regler for kontingentberegning.

Steffen Lindvald mente, at det var mere relevant at fremlægge budget for 1976/77 og ikke for det år, som næsten er gået halvt.

Ved omlægningen af kommunernes regnskabsår til at følge kalenderåret vil dette ske automatisk.

Iøvrigt godkendtes budget og kontingentberegningsregler, og kontingent til foreningen beregnes således nu af driftsbudgettets balance med fradrag af tilskud eller udgifter til husleje, hovedstandsættelse, forrentning og afdrag samt fradrag af ekstraordinære statstilskud som forventes modtaget fra revalideringen, forskningsrådene og Rigsantikvarens Fortidsmindeforvaltning.

For indeværende år beregnes kontingent med ½ % af ovenstående, dog max. 5.000 kr. for lokalmuseer og 1.000 kr. for specialmuseer. For museer, hvis driftsbalance er under 20.000 kr. betales 100 kr.

6. *Forslag fra styrelse og medlemmer:* Der var ikke indkommet forslag til dette punkt.

7. *Valg til styrelsen:* Følgende skulle afgå efter tur: Palle Friis, Alan Hjorth Rasmussen, Vald. Smed og Mogens Ørsnes. Smed og Ørsnes ønskede ikke genvalg. I stedet valgtes George Nellemann, Nationalmuseet, og Aino Kann Rasmussen, Esbjerg Museum. De øvrige genvalgtes.

8. *Øvrige valg:* Som suppleanter til styrelsen valgtes følgende: Birte Friis, Nationalmuseet, Søren B. Frederiksen, Hobro Museum, Hans Jeppesen, Limfjordsmuseet, og Svend Nielsen, Landbrugsmuseet.

9. *Eventuelt:* Under eventuelt bad kontorchef Thrane om, at museerne ville tilkendegive deres synspunkter over for den nye museumslov, specielt på spørgsmålet om oprettelse af amtsmuseumsnævn eller -råd.

Der var i forsamlingen enighed om, at det var uhyre vigtigt at amtssamarbejdet blev lovfæstet, også selv om der ikke var de store midler til rådighed for et sådant samarbejde.

Der blev af en deltager udtrykt ønske om, at flere styrelsesmedlemmer fra museerne skulle have mulighed for at deltage i DKMs møder og have udbytte af det. Det ønskedes bl.a., at foreningens skrivelser og indbydelser skulle sendes til museerne i flere eksemplarer end det hidtil har været tilfældet.

Peter Seeberg orienterede om oprettelsen af en museumstjeneste. Der begyndes i det små, og museumstjenesten får i første omgang station i Viborg, hvor Viborg kommune har stillet et årligt tilskud på 75.000 kr. i udsigt til at starte på.

Guri Dybsand, Randers, anbefalede medlemmerne at købe en nordisk vandredstilling med titlen »Der var engang« om nordiske folkeeventyr. Udstillingen produceres af Nordisk Udstillingsråd og forventes færdig omkring årsskiftet 1975/76. Prisen er 100 svenske kr.

Ulla Thyrring orienterede om foreningens årbog »Arv og Eje«, og kunne oplyse, at alle manuskripter til 75-årgangen var indkommet, undtagen ét, og at man forventer, årbogen når frem til julehandlen. 75-årgangen er et tema-num-

mer om vand. 76-årbogen bliver et tema-nummer om industrikulturen. Manuskripterne hertil er lovet færdige til 1. september i år, og man forventer at årbogen kan udkomme i foråret 1976.

DKM har 50-års jubilæum i 1979. Ulla Thyrring bad på redaktionsudvalgets vegne om ideer til et evt. festskrift.

Desuden kunne Ulla Thyrring oplyse, at såfremt man havde artikler eller forslag til sådanne liggende, var man velkommen til at henvende sig til redaktøren, Rikke Olsen, Alrø.

Alan Hjorth Rasmussen kunne oplyse, at det havde vist sig vanskeligt at finde et nyt sted for arbejdsrådet i november. Højskolerne var optaget af normal undervisning, og hvad man ellers havde fundet frem til var i en pris-klasse, som måske ville udelukke for mange fra at deltage. Det blev fra forsamlingen pålagt styrelsen at arbejde videre med sagen. Deltagerne syntes at være enige om, at man godt kunne bruge Lakolk endnu et år, såfremt der ikke viste sig andet. Styrelsen lovede at undersøge forslag fra deltagerne og have en række muligheder for næste års novembermøde med på dette års møde.

Palle Friis gjorde opmærksom på en invitation fra middelalderarkæologisk institut på Moesgård til en byarkæologisk konference den 19. september.

Herefter takkede dirigenten forsamlingen for god ro og orden, og formanden takkede dirigenten for præstationen samt deltagerne for et spændende møde. Formanden rettede desuden en speciel tak til ministeriets embedsmænd og tilsynets repræsentanter for deres deltagelse i mødet.

Mødet sluttede kl. 17.30.

Efter mødet konstituerede styrelsen sig med Palle Friis, Hjørring, som formand og Ulla Thyrring, Herning, som næstformand.

Sammenslutningen af Lokalhistoriske Foreninger

Sammenslutningen af Lokalhistoriske Foreninger holdt repræsentantskabsmøde fredag den 29. august i Odense adelige Jomfrukloster.

Til dirigent valgtes formanden for Dansk historisk Fællesforening, Vagn Skovgaard-Petersen.

Formanden, Ole Warthoe-Hansen, aflagde en udførlig beretning for 1974-75.

Sammenslutningens mest markante indslag havde været afholdelse af to ensartede kurser for årbogsredaktører og -skribenter på henholdsvis højskolen i Silkeborg og Idrætshøjskolen ved Slagelse. Der var to gange ca. 30 deltagere.

Gode kursuserfaringer

Som en god erfaring måtte noteres, at redaktørers og skribenters interesser udmærket kunne tilgodeses samtidig, og desuden, at der intet er i vejen for, at

lignende kurser kan afholdes i fremtiden; der bør nok stiles mod flere regionale.

De to kurser viste, at man kan stille store og stadig stigende krav til den danske lokalhistoriker. Kurserne var ikke tilrettelagt som en bastant, fast institution, men som et udgangspunkt for en glidende udvikling.

Foruden at deltagerne selv afholdt rejse- og opholdsudgifter, har SLF haft et samlet underskud på ca. 125 kr. pr. kursusdeltager. Det bør være et mål at etablere årlige kurser og at få disse finansieret af offentlige midler.

Kurserne viste, at forbindelsen – alt det, man kalder kommunikation i den lokalhistoriske verden – er for ringe. Det gælder både den regionale og set på landsplan.

Det allervigtigste forbindelsesorgan, Lokalhistorisk Journal, har længe været godt i gang og får ris og ros. Det ville være godt, om journalen kunne udbygges og komme lidt oftere, nemlig seks gange om året; men betingelsen herfor er flere abonnenter, og hertil må alle kunne bidrage. Det er også meningen i de kommende måneder at foretage en hvervekampagne øst for Storebælt.

Undervisningen i lokalhistorie

Formanden oplyste, at der er nedsat et udvalg repræsenterende Danmarks Lærerrhøjskole, seminarierne, folkeskolen, museerne og gymnasierne, og dets mål skal være hurtigt at indsamle oplysninger om den undervisning med lokalhistorie som basis, der drives i dag, og fremlægge dette i en rapport.

Som små glimt fra det lokalhistoriske arbejde nævnte Ole Warthoe-Hansen, at der på Lolland-Falster arbejdes med hvert år at lade et årbogsafsnit handle om en kommunes historie. Desuden er der i Susålandet afholdt en udstilling, hvor man søgte at stille fortiden og fremtiden sammen. Han omtalte endvidere den stærke fremgang, der gennem årene har været i Vejle amt. Som en anerkendelse deraf overrakte Ole Warthoe-Hansen et skjold med en kurve og en margueriteblomst til formanden for Vejle amt, A. Wamberg, der takkede og gav nogle oplysninger om enkelthederne i en hvervekampagne.

Det lokalhistoriske arbejdes sammenhæng

Formanden omtalte videre i sin beretning mulighederne for tilskud fra staten og amterne. Han berørte det lokalhistoriske arbejdes sammenhæng i Dansk historisk Fællesforening, der har en række hjælpeorganer som Fortid og Nutid, Lokalhistorisk Journal, bogudgivervirksomheden, det store historiske billedværk, det lokalhistoriske konsulentarbejde og det lokalhistoriske institut.

Mulighederne for tilskud

I debatten om beretningen havde flere ordet. Vagn Skovgaard-Petersen oplyste, at det var lykkedes i år at skaffe 20.000 kr. mere i statstilskud til de lokalhistoriske foreninger.

Roar Skovmand efterlyste et genoptryk af de arkæologiske kort »Vore fortidsminder«, som tidligere var udgivet, men nu er udsolgt.

Edelberg og P. Kr. Iversen belyste nærmere mulighederne for tilskud fra amter og kommuner. I Sønderjylland yder amtet 20 øre pr. indbygger om året, hvilket er en god løsning. Iversen beklagede i øvrigt, at historien havde fået en dårlig placering i den nye skolelov.

Kamma Warming nævnte muligheden af de lokalhistoriske årbøger som klasesæt, og P. Chr. Nielsen pegede på, at selv om ansøgningerne til kommunerne om tilskud ikke giver mange penge, så henledes i alle tilfælde opmærksomheden på det lokalhistoriske arbejde.

Konsulentvirksomheden

Formanden omtalte konsulentvirksomheden, idet Viggo Pedersen ikke kunne være til stede og i øvrigt ønskede at trække sig tilbage. 29 personer havde fået svar i forhold til 45 året før, og 8 manuskripter var gennemgået, mens det drejede sig om 9 året forud.

Finn H. Lauridsen redegjorde for arbejdet med udgivelsen af et fælles bogkatalog og beklagede, at foreningerne havde tegnet for lidt, så der ville fremkomme et underskud, og derfor måtte Dansk historisk Fællesforening se nærmere herpå.

Genoptryk af værker

Knud Prange nævnte, at der i tidligere tid var udgivet en del topografisk-lokalhistoriske værker, som nu var udsolgt, og pegede på, at det var en naturlig opgave at søge disse genoptrykt. Lokalhistorisk Institut vil gerne yde hjælp hertil.

Regnskabet

Kassereren, J. Ingemann Pedersen, gennemgik regnskabs enkeltheder ud fra, at der var en balance på 67.557 kr. og en formue på 23.259 kr. Han rejste spørgsmålet, om ikke det burde være således, at Dansk historisk Fællesforening opkrævede kontingentet og derefter gav de tre foreninger hver deres part.

Til formand genvalgte Ole Warthoc-Hansen og til bestyrelsen J. Ingemann Pedersen og Finn H. Lauridsen. Som suppleanter valgtes Aage Lauritsen og til revisor Hugo Lindholdt.

Amtssamfundene og fremtiden

Formanden gav et omfattende indlæg om fremtidsplanerne og belyste lokalhistoriens rolle i samfundet. Han beskæftigede sig ikke mindst med museumsinspektør, dr. phil. Henrik Thranes tanker i en artikel »Bebyggelseshistorie – en arkæologisk arbejdsopgave«, og de perspektiver, som der lå i denne med hensyn til at få noget sat i gang.

Det er meget aktuelt at beskæftige sig med de historiske amtssamfund og fremtiden. Spørgsmålet er, om det stadig vil være muligt at finde mennesker, der

vederlagsfrit vil gøre det store arbejde, ellers må man arbejde på en institutionalisering og risikere, at det folkelige element svækkes eller går tabt.

To udvalg

Richard Nielsen stillede forslag om, at der nedsattes to udvalg, hvoraf det ene skulle beskæftige sig med kursusplaner, og det andet med informationstjenesten.

Der blev af flere mødedeltagere givet principiel tilslutning til forslaget, således at bestyrelsen i samråd med Richard Nielsen arbejder videre med tanken og søger at få den ført ud i praksis.

Det blev sluttelig henstillet til bestyrelsen, at det ved fremtidige møder blev konstateret, hvilke foreninger der var repræsenteret.

Verner Hansen

Sammenslutningen af lokalhistoriske Arkiver

Sammenslutningen af lokalhistoriske Arkiver holdt repræsentantmøde i Fyns Stiftsmuseum i Odense fredag den 29. august. Der deltog repræsentanter for 35 arkiver, ialt ca. 60 personer. Efter at formanden, skoleinspektør A. Strange Nielsen havde budt velkommen, valgtes landsarkivar, dr. phil. Harald Jørgensen til dirigent.

1. Formandens beretning: Ved sidste årsmøde kunne medlemstallet opgøres til 170 ordinære medlemmer og 14 institutionsmedlemmer; den fortsat stærke vækst i det lokalhistoriske arkivarbejde har medført oprettelsen af endnu en række arkiver, og 18 af disse har indmeldt sig i SLA. Blandt de 18 arkiver er Bornholms lokalhistoriske Arkiv, hvis oprettelse især må hilses med glæde, da øen i henseende til lokalhistorisk arkivarbejde hidtil har været een stor hvid plet på landkortet. Også et nyt institutionsmedlem er indmeldt, nemlig Det danske Filmmuseum, som arkiverne på mange felter har interessefællesskab med. – Formanden rettede en velkomst til de 19 nye medlemmer.

Der havde også fundet en afgang sted, idet 3 arkiver ved Aalborg og i Hirtshals er sluttet sammen med større arkiver. Denne tendens til at arkiverne går sammen i større enheder vil sikkert blive mere fremherskende fremover. Medlemstallet udgør herefter 184 lokalhistoriske arkiver og 15 institutioner, ialt 199. – 95 primærkommuner er endnu uden lokalhistorisk arkiv.

Den tilskudsmulighed, arkiverne har haft i henhold til biblioteksloven, forsvinder pr. 1. april 1978 og erstattes af bloktilskud. Der er næppe tvivl om, at mange arkiver er oprettet i tilknytning til bibliotekerne i kraft af denne lov, og formanden stillede et spørgsmålstegn ved virkningen af de nye tilskudsregler og opfordrede arkivfolkene til at gøre en indsats mod forringelse af de økonomiske vilkår ved at overbevise de bevilgende myndigheder om at arkiv-

arbejdet har en eksistensberettigelse og bør støttes. Der har iøvrigt i det forløbne år vist sig en tendens til at nye arkiver knytter sig til museerne eller fungerer selvstændigt under det kulturelle udvalg.

Der har i årets løb været afholdt to kurser: et grundkursus i Åbenrå og et specialkursus i Hillerød.

I SLA's regi og i samarbejde med Arkivkommissionen har arkiverne i Odder og Ringsted udarbejdet en model til en registratur («indholdsfortegnelse») af de lokalhistoriske arkiver til brug for forskere og andre, der måtte være interesserede i at vide, hvad der gemmer sig i de mange lokalarkiver landet over. Den vil efter at have fundet sin endelige form blive udsendt til medlemmerne med opfordring til at lave noget tilsvarende.

Rigsarkivet har i det forløbne år ydet en betydelig service over for de lokalhistoriske arkiver ved kopiering af folketællingslister og andet, og Landsarkivet i Viborg har givet mulighed og husly for Xerox-kopiering af kirkebøger og andre arkivalier, og i det hele taget er der fra statens arkivvæsen som helhed vist de lokalhistoriske arkiver megen imødekommenhed.

Lokalhistorisk Journal, som SLA udgiver i samarbejde med SLF er i årets løb udkommet med de sædvanlige fire numre. Kulturministeriet har ydet et tilskud på 6000 kr. – en forhøjelse på 1000 kr. fra foregående år. SLA har også modtaget 4000 kr. som anden del af en bevilling fra tipsmidlerne til afholdelse af kursus- og konsulentvirksomhed. I sin omtale af bladet nævnte Strange Nielsen, at han havde fra mange sider modtaget anerkendelse for bladets høje standard. Disse roser gav han videre til redaktøren. Samtidig rettede han en tak til Finn Degn, Ejby for hans store ulønnede arbejde med ekspedition af *Lokalhistorisk Journal*.

I 1974 fejrede SLA sit 25 års-jubilæum med en sammenkomst på Landsarkivet i København. Ca. 100 repræsentanter for lokalhistoriske arkiver, statens arkivvæsen og en række af de institutioner, SLA har forbindelse med, var kommet til stede og var således med til at gøre dagen til årets begivenhed for sammenslutningen. Uforglemmeligt var mødet med SLA's stifter, provisor Hans Brandt fra Fåborg, som også var kommet til København for at fejre den runde dag.

I forbindelse med omtalen af jubilæet nævnte Strange Nielsen vandreudstillingen »*Hvad er et lokalhistorisk arkiv?*« som blev præsenteret ved den lejlighed. Han takkede landsarkivet for dets hjælp ved den praktiske afvikling af jubilæet og de tre styrelsesmedlemmer, der har lavet udstillingen, som nu er på vej landet rundt, og allerede har høstet megen anerkendelse, hvor den har været. Den er forudbestilt langt ind i 1977. Rundsendelsen besørger af Danmarks Biblioteksforening.

Der blev rettet en tak til *Niels Juul Nielsen*, der ulønnet passer den efterhånden ret omfattende forretning, der hedder Arkivforsyningen. Omsætningen er fordoblet siden i fjor og vil sikkert stige yderligere. SLA's medlemmer modtager Nordisk Arkivnyt, og for denne goodwill rettede formanden en hjer-

telig tak til dr. Harald Jørgensen, der som bladets redaktør drager omsorg for, at det stadigt stigende antal arkiver forsynes med dette oplysende tidsskrift.

Strange Nielsen sluttede sin beretning med at opfordre de mange fremmødte til at tage fat på opgaverne med friske kræfter, idet der landet over er masser af arkivalier, som det gælder om at få samlet ind.

2. *Regnskabet.* Kassereren, socialinspektør Olav Christensen, oplæste regnskabet, der balancerede med 44.482 kr. Der er en kassebeholdning på 7.736 kr. mod 5.488 kr. i fjor.

3. *Valg.* Formanden genvalgtes, og også de to afgående styrelsesmedlemmer *Hans E. Eriksen*, Grindsted og *Niels-Jørgen Hansen*, Ringsted samt revisoren, museumsinspektør *Hans Neumann*, Haderslev blev genvalgt.

4. *Indkomne forslag.* Fra en kreds af arkiver i Jylland var indsendt et forslag gående ud på, at der nedsattes et udvalg til at drøfte principperne for registrering på de lokalhistoriske arkiver.

Arkivar *Dorte Haahr Carlsen*, Esbjerg, motiverede forslaget, idet hun pointerede, at der ikke var tale om nye principper, men blot en uddybelse af de eksisterende registreringsprincipper. Udvalget skulle efter forslaget bestå af to repræsentanter for SLA's styrelse, en fra det statslige arkivvæsen samt tre arkivfolk, der ikke har sæde i SLA's styrelse. Det vedtoges at nedsætte udvalget.

Styrelsen havde som sine repræsentanter udpeget *Strange Nielsen* og *Niels-Jørgen Hansen*, og rigsarkivar Johan Hvidtfeldt havde indvilget i at repræsentere de statslige arkiver. Til de tre øvrige poster valgtes *Henning Bender*, Aalborg, *C. E. Bundesen*, Herning og *Anders Friederichsen*, Helsingø.

5. *Eventuelt.* Under dette punkt fremkom Arne Gammelgård, Hammel, med et hjertesuk, idet han fremhævede det ønskelige i, at SLA's årsmøde blev lagt således, at de flest mulige kunne nå at være med, samt at det blev tilstræbt, at de tre fraktioners møder lå således, at de enkelte deltagere kunne være med flere steder, da mange ofte repræsenterer flere foreninger eller institutioner.

Niels-Jørgen Hansen

Dansk historisk Fællesforening

Efter sammenslutningens repræsentantmøder 29. august var der lejlighed til at se Landsarkivet, hvor arkivarerne *Lotte Jansen* og *Poul Thestrup* viste rundt, og Sct. Hans kirke, som blev forevist af pastor *Elith Olesen*. Om aftenen havde SLA og SLF et fællesarrangement med indledning af programredaktør *Jakob Nielsen*, Århus, som gjorde rede for provinsradioens struktur og mål i den nærmeste fremtid samt for de tekniske problemer ved arkivering af

fjernsynsudsendelser på længere sigt. Han gjorde opmærksom på, at det af hensyn til ophavsretten ikke er lovligt at optage udsendelser på bånd, men at det dog er tilladt enkeltpersoner til eget brug at optage og bevare bånd for eftertiden. Det inspirerende foredrag gav anledning til livlig diskussion, især koncentreret om kriterierne for arkivering af udsendelserne, som var fastlagt af radioens personale alene, og om adgangen til provinsradioens sendetid. En vis journalistisk sans og stædighed lod til at være en fordel for den lokalhistoriker, der ønsker sin sag frem i massemedierne. Desuden var provinsredaktionen af hensyn til planlægningen af produktionen interesseret i ting, der kan vente. Efter mødet var Stiftsmuseet og Odense by vært ved en overdådig reception i Stiftsmuseet for mødets ialt ca. 200 deltagere. Rådmand *Uffe Larsen* bød velkommen og viste Odense-filmen, hvorefter der serveredes masser af hvidvin og pindemad i museets kælder.

Lørdag d. 30. august indledtes med et foredrag af *Claus Bjørn* om De folkelige bevægelser i Danmark, (offentliggjort i dette nummer af *Fortid og Nutid* s. 347 ff.).

Repræsentantmødet afholdtes lørdag kl. 11 i Stiftsmuseet. Dommer *Tage Worsaae* valgte til dirigent og gav ordet til formanden, som efter mindeord over Bent Calov, Kristian Kielsgaard, Arne Majvang, Aksel Munk, F. Nabe Nielsen, S. K. Pedersen og Aage Petersen, aflagde beretning:

1. Formandens beretning: I årets løb er optaget flg. nye medlemmer:

Selskabet *Clausholms Venner*, *Våbenhistorisk Selskab*, *Det retsvidenskabelige Institut v. Kbh. Universitet* samt de lokalhistoriske arkiver i: *Thyholm-Jegindø*, *Augustenborg*, *Dragsholm*, *Hvidovre*, *Fjends*, *Sallingsund*, *Støvring*, *Torslunde-Ishøj*, *Tornved*, *Struer*, *Tjele*, *Bornholms amt*, *Lunderskov*, *Tilst-Kasted*, *Gråsten*, *Skibby*, *Svendborg museum*, *Hørsholm museum*, *Det danske filmmuseum*.

Medlemstallet er herefter 436, nemlig 199 i Sammenslutningen af lokalhistoriske Arkiver, 128 i Dansk kulturhistorisk Museumsforening, 47 i Sammenslutningen af lokalhistoriske Foreninger samt 62 foreninger og institutioner, der er direkte medlemmer af Dansk historisk Fællesforening, idet de ikke naturligt hører hjemme i nogen af de store sektioner.

Styrelsen har konstitueret sig med museumsinspektør *Jørgen Slettebo* som næstformand, arkivar *Helle Linde* som sekretær, underdirektør *Ejgil Pedersen* som kasserer og som redaktør af *Fortid* og *Nutid* først universitetslektor *Knud Prange* og derefter universitetslektor *Claus Bjørn*. Som redaktør af håndbogsserien har universitetslektor *Herluf Nielsen* deltaget i styrelsesmøderne. De øvrige medlemmer i styrelsen har været formændene for de tre sektioner, nemlig skoleinspektør *A. Strange Nielsen (SLA)*, museumsinspektør *Palle Friis (DKM)* og overlærer *Ole Warthoe-Hansen (SLF)*.

I tilskud til foreningens drift har Kulturministeriet ydet 14.000 kr. Samme ministerium har desuden af tipsmidlerne udbetalt 5.000 kr. som anden del af en 3-årig bevilling til trykning af institutionsberetningerne i *Fortid* og *Nutid*.

Undervisningsministeriet har bevilget 4.500 kr. til foreningens skriftserie og 2.000 kr. til Fortid og Nutid. Fra Dansk historisk Fællesfond har vi modtaget 1.450 kr.

Kulturministeriets tilskud til de lokalhistoriske foreninger har i regnskabsåret været på 62.000 kr., hvortil kommer en bevilling på 5.000 kr. til Lokalhistorisk Journal. Fordelingen er foretaget efter indstilling fra DHF efter de sædvanlige retningslinjer.

Jeg vil gerne benytte lejligheden til at rette en tak til Kulturministeriets repræsentanter for den interesse, hvormed ministeriet omfatter det mangfoldige lokalhistoriske arbejde, der løber sammen i DHF. Denne interesse kom til udtryk i den orienterende samtale, som Helle Linde og jeg havde i maj i år med kontorchef E. Thrane, hvorunder vi drøftede de fremtidige opgaver. Den kom ikke mindre tydeligt til udtryk i juli i år i et ekstraordinært tilskud til de lokalhistoriske foreningers arbejde.

Det *udvalg*, der under skoleinspektør A. Strange Nielsens formandsskab har overvejet initiativer til sikring af de folkelige bevægelser arkiver, har for en uges tid siden afgivet betænkning. Den er resultatet af grundige drøftelser. Styrelsen vil tage de fremlagte forslag op til behandling på næste styrelsesmøde.

Det *skolehistoriske udvalg* der ledes af rigsarkivar dr. Johan Hvidtfeldt, har i det forgangne år ikke holdt møde. Dette betyder ikke, at arbejdet er gået i stå. Den tværregistrering af det skolehistoriske arkivmateriale i Rigsarkivet, der er igangsat på udvalgets initiativ, er en meget arbejdskrævende opgave. Den nærmer sig nu sin afslutning. Arkivar Ebba Waaben er i færd med en justering af materialet inden renskrivningen.

Et udvalg med arkivar Finn H. Lauridsen som formand har arbejdet med forberedelse af et nyt *fælleskatalog* for alle DHFs medlemmer. Tilsvarende kataloger blev udsendt i 1964 og 1969.

Initiativet blev taget af landsarkivar Peter Kr. Iversen. Desværre blev det motiveret med, at styrelsen i Historisk Samfund for Sønderjylland ikke fremtidig ønskede at udsende DHFs årlige bogbrochure i Sønderjyske Årbøger; jeg har i en brevveksling med Iversen bedt om, at denne beslutning må blive taget op til ny overvejelse, idet en effektiv distribuering af DHFs tilbud til medlemmerne er helt afgørende for foreningens udgivervirksomhed.

Udvalget har arbejdet ud fra den forudsætning, at fælleskataloget økonomisk skal kunne hvile i sig selv. Det har indhentet trykningstilbud og opstillet et foreløbigt budget. På dette grundlag har fru Inger Bjørn Svensson, der har påtaget sig redaktionen, henvendt sig til alle vore medlemmer og bedt dem tegne sig for spaltepåds. Resultatet er foreløbig en skuffelse. Hvis fælleskataloget skal blive en realitet, må styrelsen bede de medlemmer, der har udgivet bøger, reservere mere plads.

Dansk Lokalbibliografi er et storværk, der har mødt økonomiske vanskeligheder. Hovedredaktionen har udarbejdet et redaktionelt system, der vil kunne anvendes overalt ved udarbejdelse af lokalhistoriske bibliografier.

Tre centralbiblioteker er igang med det indledende arbejde på amtsbasis, og et fjerde (Roskilde) er i den afsluttende fase. Vanskelighederne ligger først og fremmest i at skaffe midler til det koordinerende og redaktionelle arbejde, efter at igangsætningsbevillingen fra forskningsrådet er opbrugt. Der er opnået enkelte tilskud – fra Tuborgfondet, Carlsen-Langes Stiftelse og Fondet til Fædrelandets Vel, men denne hjælp er ikke tilstrækkelig. Redaktionen har endvidere ansøgt moms-fonden, men har endnu ikke fået svar derfra.

Dansk historisk bibliografi udsendes af DHF sammen med Den danske historiske Forening og Det kgl. Bibliotek. I 1974 udkom årsbibliografien for 1969. Arbejdet er under meget kyndig ledelse af lektor v. Danmarks Biblioteksskole Erland Kolding Nielsen og – som tilsynsførende – bibliotekar Harald Ilsøe. Det er naturligvis ønskeligt, at bibliografien udkommer så hurtigt som muligt; der arbejdes i øjeblikket på årene 1970–73, der formodentlig udsendes samlet som en 4-års bibliografi. – For et år siden indledtes et praktisk samarbejde mellem redaktionerne af årsbibliografien og lokalbibliografien.

Af *Fortid og Nutid* er der udsendt et dobbelthæfte, der udgør årgang 1973. Forsinkelsen er altså ikke blevet indhentet. Årgang 1974 er under trykning, og den nye redaktør Claus Bjørn, vil kunne udsende sit første hæfte i februar 1976.

I vor *håndbogsserie* er udsendt *Kr. Hald: Personnavne i Danmark – middelalderen. Poul Rasmussen: Mål og Vægt* er kommet i 2. omarbejdede udgave. *Erik Kroman: Skriftens Historie* er kommet i nyt oplag. Det samme gælder *Holger Hjelholt: Skriftprøver*; her er plancherne fornyede, så at skriftbilledet står skarpere.

Vi har løfte fra *Erling Olsen* om, at manuskriptet til Statistik for Historikere vil foreligge trykkbart i september. *Ove K. Nordstrand* har lovet ms. til Papir og Vandmærker inden årets udgang, og i foråret 1976 vil *Alex. Wittendorff* aflevere ms. til Veje i Danmark.

Det er gået småt med salget af *det danmarkshistoriske billedværk*. En reklamefolder i Dansk Historielærerforenings tidsskrift *Historie og Samtidsorientering* gav et salg på ca. 100 eksemplarer. Styrelsen har undersøgt nogle muligheder for samlet salg af restoplaget, der er på ca. 3500 ex., men de afgivne tilbud var ikke meget fristende.

Ekspeditionen af bogsalget overgik pr. 1. maj 1974 til Forlagenes Fællesekspedition. Indkøringen har ikke været uden vanskeligheder. Men vi kan konstatere, at de fleste nu er overvundet. Systemet dækker såvel DHFs egne udgivelser som vore kommissionsbøger. De fleste af de sidstnævnte kommer fra *lokalhistorisk institut*; med dette institut har DHF underskrevet en kontrakt om kommissionssalget.

Formanden sluttede med at takke styrelsen og bad deltagerne overveje om der kan skabes fornyelse i årsmødets form, og give deres mening til kende om salg af det danmarkshistoriske billedværk, videreførelse af billedværket, en ny

udgave af lokalhistorisk håndbog og om det fælles bogkatalog, til hvilket der kun er kommet bestillinger på spalteplads for 32.000 kr. imod anslåede udgifter på 44.000 kr.

Diskussion:

Peter Kr. Iversen, Sønderjylland, mente det nødvendigt at indskrænke indlæg af brochurer i Sønderjydske årbøger, fordi det betød nedgang i salget af egne bøger. Dette blev imødegået bl.a. af *Chr. Nielsen*, Frederiksborg amt, der fandt, at brochurerne var et fordelagtigt tilbud til medlemmerne.

Jørgen Paulsen, Frederiksborg-museet, savnede i årsberetningen en helhedsbetragtning over situationen på den historiske front. Faget var trængt i skolen og på universitetet. *Karen Andersen* ønskede også, at man støttede fagets plads i skolen. *Verner Bruhn*, Foreningen af historielærere ved seminariet, oplyste, at faget kun eksisterer som selvstændigt fag i folkeskolen på 6.-7. klassetrin. Fællesforeningens arbejdsområde er forskningen, men vi kan ikke være interesseret i, at baggrunden falder bort. Han gjorde opmærksom på, at der er mulighed for at støtte faget lokalt ved at påvirke skolekommissionerne til at oprette tilvalgsfag. *Formanden* erklærede sig enig med *Verner Bruhn* og oplyste, at Fællesforeningen er i gang med at undersøge, hvordan historieundervisningen i skolerne kan udnytte lokalhistorien. Til *Jørgen Paulsen* svarede formanden, at årsberetningen fremtidig vil bringe en helhedsbetragtning over det historiske arbejdes vilkår.

Derefter erklærede *Tage Worsaae* formandens beretning for godkendt og bad om meningstilkendegivelser om salget af restoplaget af *det historiske billedværk*. *M. Edelberg*, Ribe, foreslog, at billedværket sælges billigt til foreningerne, som så kan sælge det videre. *Jørgen Paulsen*, Frederiksborg, foreslog, at prisen nedsættes til det halve. Det vil være ærgerligt at lade andre få fordelene ved nedsættelsen af prisen. *Roar Skovmand* mente at vi fortsat burde forsøge at sælge, bl.a. fordi der for øjeblikket ikke er større historiske værker til salg.

Formanden ville forsøge at realisere de konstruktive forslag der var kommet. Han understregede, at medlemmerne bør bakke op om det fælles bogkatalog ved at bestille spalteplads hos *Inger Bjørn Svensson*.

3. *Kassereren forelagde regnskabet* og konstaterede, at likviditeten var forbedret, og at omkostningerne var kommet under kontrol. *Olav Christensen*, der er foreningens revisor, takkede for regnskabsforbedringerne og bemærkede bl.a. et fald i lønningerne, hvorefter regnskabet godkendtes.

4. *Kontingentet* fastsattes uændret.

5. *Formanden* (*Vagn Skovgaard-Petersen*), 5 styrelsesmedlemmer (*Jørgen Slettebo*, *Ejgil Pedersen*, *Helle Linde*, *Knud Prange* og *Claus Bjørn*), samt revisorerne (*Olav Christensen* og *fa. Klarskov Jeppesen*) *genvalgtes*.

6. *Eventuelt*. Knud Prange redegjorde for *Lokalhistorisk Instituts* arbejde i årets løb. Årsberetningen vil fremkomme i Fortids og Nutids institutionsberetninger. Han sluttede med at konstatere, at instituttet har tilknytning til mange sider, men stadig gerne modtager henvendelser udefra.

Ole Brage gjorde i anledning af den varme sommer opmærksom på, at *nitratfilm* begynder at gå i opløsning ved 28° varme og udvikler gasarter, der er eksplosive i en lufttæt dåse. Kun 35 mm bredfilm fra før ca. 1950 er nitratfilm. Han henstillede, at arkiverne undersøger deres film, og omgående lader dem kopiere hos ham, hvis de lugter mærkeligt. Derefter skal filmene destrueres.

Aage Børresen m.fl. henstillede, at årsmødet planlægges, så det er muligt at deltage i flere af repræsentantmøderne. *Svend Lyck* foreslog, at årsmødet næste år henlægges til Åbenrå, hvor det ombyggede Folkehjem kan tilfredsstille alle krav til lokaler. Formanden takkede for tilbuddet. Han afsluttede mødet med hilsener fra Olaf Olsen, Johan Hvidtfeldt og Kr. Hald.

Om eftermiddagen var der åbent på byens museer for mødets deltagere, og kl. 16.00 tog man med busser til Nordfyn. I Dalby kirke gav lektor *Hugo Madsen* en orientering om egnens historie og friskolelærer *Ejlif Frank* fortalte levende om friskolerne. Om aftenen spistes middag på restaurant Pax i Kerteminde, hvor 50 eksemplarer af højskolesangbogen, fremtryllet af formanden, blev flittigt brugt. Aftenen sluttede med dans.

Udflugten søndag gik til Sydvestfyn. Foruden *Aage Lauritsen*, der havde hovedansvaret for turens tilrettelæggelse, deltog *Niels Oxenvad* og *Henrik Thrane* i ledelsen af turen. På Hagenskov slot fortalte godsejer *Holberg* om slottets historie og i Horne fortalte pastor *Larsen* om kirken. Frokosten spistes på Rasmussens Hotel i Fåborg, hvor museerne og det lokalhistoriske arkiv holdt midt-dagsåbent for årsmødets deltagere, og turen afsluttedes kl. 16.00 i Odense efter en varm, men vellykket dag.

Helle Linde

Dansk Historisk Fællesforening

Regnskab for året 1974/75

Resultatopgørelse for året 1. april 1974 – 31. marts 1975.

<i>Indtægter</i>	Note:		
Kontingenter			19.002
Udgivelser:			
Skriftserien, overskud	1.	58.537	
Fortid og Nutid, underskud	2.	÷ 4.800	
Årsbibliografien, underskud	3.	÷ 632	
			53.105
Tilskud:			
Kulturministeriet		14.000	
Dansk Historisk Forening		1.450	
			15.450
Renter			534
Omkostningsdæmpende ydelse, modtaget			1.728
			89.819
 <i>Udgifter</i>			
Foreningens omkostninger	4.	35.019	
Jubilæumsgave til Sammenslutningen af Lokalhistoriske Arkiver		8.000	
Årbogspræmie 1974		3.000	
			46.019
			43.800
	<i>Overskud</i>		

Balance pr. 31. marts 1975

<i>Aktiver</i>			
Bikuben, Fakse:			
Checkkonto		29.285	
Konto 19806		5.215	
Konto 4680		5.661	
			40.161
Giro:			
Konto 5086264		5.492	
Konto 6255868		3.805	
			9.297
Tilgodehavender			39.983
Boglager, nedskrevet værdi ÷ 30 pct.			95.610
			185.051
 <i>Passiver</i>			
Skyldig A-skat og merværdiafgift			2.690
Skyldige omkostninger			83.701
Forudbetalinger			542
Mellemregning med Lokalhistorisk Institut			6.189
Mellemregning med Fællesekspeditionen			5.060
Hensat til imødegåelse af tab på tilgodehavender			2.876

Kapitalkonto:	
Saldo 1. april 1974	40.193
Overskud iflg. resultatopgørelse	43.800
	83.993
	185.051

Vagn Skovgaard-Petersen,
cand. mag,
formand.

Ejgil Pedersen,
underdirektør,
kasserer.

Foranstående regnskab med tilhørende noter 1-4, som vi har revideret, er opstillet på grundlag af foreningens bogføring.

Lageret er opført i overensstemmelse med en optælling foretaget af Fællesekspeditionen. Vi har ikke deltaget i denne optælling. Lageret er værdiansat i samråd med foreningens kasserer, bl. a. under hensyntagen til de enkelte udgivers omsætningshastighed.

København, den 14. august 1975.

REVISIONSFIRMAET AAGE KLARSKOV JEPPESEN

Olav Christensen,
socialinspektør.

Thorbjørn Bertelsen,
statsautoriseret revisor.

NOTER

1. Skriftserien, overskud kr. 58.537:

Salg	167.410
Modtaget a conto fra Danmark – historisk billed- bog	25.000
Tilskud fra Undervisningsministeriet	4.500
	196.910
÷ Omkostninger:	
Trykning	51.242
Indbinding	8.708
Køb hos Lokalhistorisk afdeling	30.159
Forfatterhonorarer	16.597
Redaktion	2.072
Reklame og brochurer	14.555
EDB-registrering	13.925
Omkostninger vedr. fællesekspedition	10.962
Køb af diverse bøger samt forsendelse	5.948
Administration	1.835
	156.003
÷ Lagerforøgelse	17.630
	138.373
<i>Overskud</i>	58.537

2. Fortid og Nutid, underskud kr. 4.800

Omkostninger:	
Trykning	31.787
Forfatterhonorarer	18.155
Lønninger	4.980
Forsendelse	843
	55.765

÷ Indtægter:		
Salg og abonnement	43.965	
Tilskud fra Undervisningsministeriet	5.000	
Tilskud fra Kulturministeriet	2.000	
		<u>50.965</u>
	<i>Underskud</i>	<u>4.800</u>

3. Årsbibliografien, underskud kr. 632

Omkostninger:		
Trykning		62.486
Lønninger		13.401
Tilsynshonorar		4.500
Administrationsafgift m. v. til Dansk Historisk Fællesforening		5.306
Registreringsmateriale		6.428
		<u>92.121</u>
÷ Indtægter:		
Salg	17.322	
Tilskud a conto fra Forskningsrådet	65.667	
		<u>82.989</u>
		9.132
Heraf udgiftsført i 1973-74		<u>8.500</u>
	<i>Underskud</i>	<u>632</u>

Salgsindtægt kr. 17.322 er indgået i regnskabsåret 1974-75, hvorimod de øvrige poster vedrører såvel regnskabsåret 1973-74 som 1974-75.

4. Foreningens omkostninger kr. 35.019:

Arsmødet	3.928
Bestyrelsesmøder og rejser	4.987
Honorarer	7.275
Lønninger	3.256
Kontoromkostninger	5.073
Porto og telefon	5.073
Brandforsikring	1.080
Revision	3.000
Gaver og repræsentation	631
	<u>35.019</u>